

Måndag den 10 aug

Jag har drömt om att få arbeta med Ariane Mnouchkine i flera år. Undervisningsmetoden kände jag direkt igen från mina studier på Lecoq i Paris vilket först gjorde mig livrädd. Det är en pedagogisk form där man är väldigt utsatt. Men snabbt förvandlades rädslan till energi och jag kunde knappt sitta still i stolen för att jag var så ivrig. Jag påminde mig själv att jag är här för min egen skull och att mitt mål är att absorbera så mycket kunskap och intryck jag bara kan under de här veckorna. Vi började workshopen med en övning som kallas "Kören". Vi delade in oss i grupper om sju och utsåg en körledare. Ariane satte på dramatisk musik som kunde vara allt från Bach till soundtracket från Star Wars. Kören gör entré för att sedan leva sig in i en dramatisk historia som musiken inspirerar till. Körledaren styr och resten av gruppen ska följa och "imitera" det körledaren gör. Nyckelfrasen var: *Var konkret*. Grupperna blev ofta stoppade redan några sekunder efter att de gjort entré. Efter ett antal "misslyckade" försök bad Ariane sin skådespelerska Eve vara körledare för en grupp. Det blev en första lektion i en av Théâtre du Soleil's främsta arbetsmetoder: *att kopiera*. En skådespelare agerar och sedan kopierar en eller flera skådespelare det hen har gjort för att på så sätt komma in i det universum man bör befinna sig i. Efter Eves uppvisning förstod man klart och tydligt vad det är Ariane är ute efter. Hon vill att vi ska befinna oss i en värld av saga och myt. Det får inte vara realistiskt men absolut inte abstrakt. Det vi gör ska vara *konkret* men det får *inte vara deskriptivt*. Man måste öppna en värld för publiken. Känslotillståndet, l'état, måste vara starkt och tydligt; publiken måste se och förstå mer än skådespelarens fysiska handling. Ett annat nyckelord som Ariane introducerade var: *godtrogenhet* eller *crédulité* på franska. "*Du måste vara godtrogen för att vara trovärdig*". "*Il faut être crédule pour être crédible*." Med det menar hon att man måste tro på allt man ser. (Därför måste det också vara konkret!) Hon säger att "publiken ser när du ser". Detta kan ju tyckas självklart men det jag tycker är spännande är hur olika regissörer/pedagoger använder olika nyckelord för att få sina skådespelare att utvecklas. Att vara godtrogen känns som en mycket konkretare anvisning än att sträva efter att vara trovärdig. En annan nyckelfras som hänger ihop med den föregående är: *fantasin är skådespelarens viktigaste muskel*. Att ha den ingångsvinkeln i sitt arbete var också något nytt för mig och det kändes så självklart när hon sa det. Vad skulle annars vara viktigare?

Tisdag 11 aug

När jag vaknade på morgonen idag kändes det som att vakna på julafton när man var barn. Jag var full av förväntan. Vi fortatte med körarbetet. Idag skulle körledaren ha en vision till ett visst musikstycke och fick sedan välja hur många personer som skulle följa med upp scenen. Det blev en dag av förvirring och blockering. En dag då idétorka och rädslan för att göra fel hälskade och all ens kreativitet och fantasi plötsligt hade blåst iväg. Det var så frustrerande. Men sådana dagar kan man lära sig mycket av. Ariane hade ett snack med oss på eftermiddagen där hon frågade vad det är som är annorlunda från den typ av teater som vi är vana vid att jobba med. Jag svarade att för min del var det att förstå och skapa detta nya universum. Denna saga och myt som jag skrev om igår. Något som inte får vara realism, men inte heller abstrakt.

När Théâtre du Soleil's skådespelare går upp på scenen för att hjälpa oss förstår man skillnaden direkt. Det handlar om att följa musiken; vara i musikens rytm; bli en mytisk karaktär samtidigt som man måste vara i en *konkret* situation där det händer konkreta saker så att både publiken och den som står på scenen kan följa händelseförloppet. Det konkreta ska dock inte vara realistiskt. Théâtre de Soleil's skådespelare är som Commedia dell'arte

skådespelare från förr i tiden. De är så otroligt raffinerade. Detta universum sitter i deras ryggrader.

Onsdag 12 aug

En fantastisk dag! Att få jobba med Ariane och hennes skådespelare är storartat! Mitt arbete var präglad av glädje, energi, frihet och en ivrighet att lära mig nya saker. Ariane är en regissör som ser exakt vad du behöver och säger alla de rätta orden vid helt rätt tidpunkt för att få dig att nå toppen av din förmåga. Och hon kan konsten att finlipa något till perfektion. Ett annat nyckelord hon använder är: *nyckfull*. Man skall utnyttja varje liten del av musiken och vara lyhörd inför dess förändringar. I nuet kan det finnas flera känslor samtidigt. Man ska ta till vara på varje litet problem och händelse som uppstår. Man ska stanna där, låta det utvecklas och förstora det för att sedan hitta lösningen och låta nästa problem uppstå. "Att vara i nuet" menar hon, är att "sakta veckla ut, envelope, varje minut, varje sekund." Hon vill att man ska hitta de *fysiska symptomen* av det hon kallar för "själens sjukdom". Hon menar att varje känsla har flera kroppsliga symptom som har olika intensitet. Det är en skillnad mellan att vara rädd för en orm, en tiger eller för att träffa den man är kär i. Återigen gäller det att vara *konkret*. Vilken intensitet har din rädsla, din glädje, din ilska? Hon vill att man ska göra entré med ett konkret själsligt symptom. "A clear symptom of passion, thats what an actor is suppose to give." Musiken inbjuder sen till att leka med olika kroppsliga symptom av samma känsla (*nyckfullheten*).

En annan sak hon upprepar flera gånger dagligen är att vi måste *shuta tänka*. "Laisse toi faire!" är en av hennes nyckelfraser. Hon vill att man ska komma in på scenen med ett känslotillstånd och en vision men inte med en idé. Om detta känslotillstånd är tillräckligt starkt och äkta så kommer det att leda skådespelaren framåt utan att hen behöver tänka. Visionen handlar om att du ska se var du är inte att du vet vad som kommer hända. Hon använder aldrig ordet "idé" för det, menar hon, är ihopkopplat med att tänka. På eftermiddagen började vi med mask!

Torsdag 13 aug

Jag har jobbat en del med mask på Lecoq men inte med Commedia dell'arte maskerna.

Dagens nyckelord:

Enkelhet, (inte att förväxla med simpelt). Komplitera inte; försök inte att tänka ut invecklade situationer. Det är svårt för att det är enkelt.

Dessine, teckna dina rörelser och känslotillstånd. Kroppen får inte vara realistisk.

Var inte symmetrisk.

Idag var jag Harlequin. Ariane var på lite dåligt humör på eftermiddagen och jag var så rädd och nervös när det var min tur att gå upp på scenen. Men jag ville VERKLIGEN jobba. Jag är väldigt glad över att hon ville jobba med mig trots min avskyvärda ingång som var under ALL kritik. Så fort hon satte igång var arbetet, precis som alla andra dagar, fantastiskt. Hon hjälper dig att hitta en röst, att hitta en kropp och att hitta verktyg för att skapa situationer som maskkaraktärerna kan hamna i. Hennes jobb är så detaljerat! Arianes enorma passion till sitt arbete smittar av sig. Hon är så otroligt mån att få dig att nå fram till övningens essens. Vi fick se en dokumentär om när Théâtre du Soleil satte upp Tartuffe. I dokumentären fick vi en ännu djupare förståelse för denna kopieringsmetod, som gör att kroppen förstår. Den är på många sätt kärnan i deras arbete. Inför varje uppsättning (repetitionerna pågår ofta i 8 månader) repeterar flera skådespelare varje roll i pjäsen och några månader innan väljer Ariane den hon tycker gör rollen bäst. Under repetitionerna kan exempelvis två eller tre skådespelare spela samma roll samtidigt och läsa varannan replik till sin motspelare. Om

Ariane gillar en skådespelares arbete ber hon den andre att kopiera det hen gör. Ofta får en erfaren skådespelare som har varit med i truppen länge spela en eller flera roller under repetitionerna och ha ett följe av lärlingar som kopierar hen. Ariane menar att en skådespelare är en ”upptäckare” snarare än en ”uppfinnare”. En upptäckare kan vara vilse ibland och då behöver den någon som visar vägen. Ibland känner hon att hennes ord inte är tillräckliga för att hennes skådespelare ska förstå och då kom hon på idén att låta skådespelare vägleda varandra. Nyckelfras: *Målaren kopierar mästarna.*

Denna arbetsmetod öppnade en ny värld för mig. Ödmjukheten ligger i att jobba tillsammans och hjälpa varandra, kopiera varandra; att vara ödmjuk inför att bli visad och bli ledd.

Fredag 14 aug

Ariane skapar en enorm fokus i rummet som jag älskar. Hon har en del strikta regler som alla måste följa vilket bidrar till skapandet av denna fokus. Allt är på liv och död när det kommer till teatern. Dagens nyckelfraser för arbetet med mask var:

Commedia dell’arte är *inte parodi!* Den dömer inte människan.

Aktion, aktion, aktion! Inte för mycket prat.

Jag antecknar så mycket att fingrarna ömmar. Så fort jag ser en fungerande situation med maskerna skriver jag ner den.

Måndag 17 aug

Idag fortsatte jag att jobba med Harlequin. Vi pratade om kostym idag. Varje dag startar med att vi får sätta på kostym. På Théâtre du Soleil jobbar de med kostym från repstart. Den är grundläggande, menar Ariane, för att hitta karaktären. Detta är ett annat exempel på hennes noggrannhet som jag tycker är otroligt inspirerande. Inget är slarvigt, inget lämnas till senare. Om en karaktär har för liten mössa så väntar man med att börja arbeta tills man hittat en större mössa!

Tisdag 18 aug

Rubriken på dagens workshop var: VAR KONKRET. Hon upprepade det om och om igen under hela dagen. Det är väldigt tydligt vad hon menar med det när man ser någon göra det eller när man gör det själv. Jag antecknar för fullt.

Saker och ting har sakta men säkert börjat falla på plats. Jag känner att jag har skapat nya skådespelarinstinkter. Jag agerar på ett sätt som jag inte har gjort innan. Jag försöker hålla tillbaka mina bekväma och redan kända mönster. När man väl har förstått kan man naturligtvis ta tillbaka allt man visste och gjorde innan!

Onsdag 19 aug

Idag fick vi se exempel på hur ett objekt kan skapa handling och ge en hel situation. Därför, menar Ariane, måste skådespelare också vara tekniker/rekvisitörer. Hon tycker att det ingår i skådespelarens jobb att hitta objekt som skapar aktion på scenen.

Dagens nyckelfras: *Rör inte på dig hela tiden.* Bra övning: Stå stilla när du talar. Som förr i tiden.

Torsdag 20 aug

Fick idag några konkreta lektioner i denna *enkelhet* som hon har pratat om att masken kräver. Maskens karaktär föds ur enkelhet. "Sök efter det lilla för att hitta det stora" är en annan av Arianes nyckelfraser. Man ska *inte komplicera*. Exempel:

Fråga: Är inte denna plats vacker?

Svar: JA eller NEJ!

Stå inte och grimasera och tänk ut något intelligent att svara.

Fredag 21 aug

(På kursens sista dag så kan jag konstatera att det absolut svåraste med arbetet under dessa veckor har varit att komma på situationer till maskerna som är spelbara. Balansen mellan att hitta en spelbar konflikt (som skapar fysisk aktion) men att inte ha tänkt ut handlingen i förväg (för man får aldrig tänka!) har varit så klurig.) Det jag framförallt kommer att ta med mig av Théâtre du Soleils arbetsmetoder är:

1. VÄLDIGT hårt arbete. De börjar kl nio på morgonen och åker hem när de är färdiga men innan sista tunnelbanan.
2. Skådespelarnas ödmjukhet. Den möjliggör deras ständiga utveckling.
3. Deras noggrannhet med detaljerna. Varje minut finslipas till perfektion.
4. Fantasmuskeln. De leker och tränar konstant sin fantasi.